

Popotno poročilo.

Spisal **Fr. Levac.**

(Dalje.)

Na vprašanje tedaj, so li šolske delarne na Kranjskem sploh potrebne, bi nam bilo na podstavi že samo v Ljubljani pridobljenih izkušenj lahko odgovoriti, da so jako potrebne, in tudi pristaviti, da jih je še vse premalo po naši deželi.

Kar se tiče orodja, ki ga časih kupi dežela za kakšno šolsko delarno in ki se pozneje poizgubi, ako se delarna opusti, pa mislim, da bi se ta neprilika lahko odpravila, ko bi se tako za deželske novce kupljeno orodje inventiralo kot deželna lastnina, ki jo ima šolska občina pravico uporabljati samo dotlej, dokler vzdržuje šolsko delarno. Kadar se ta opusti, pa se da orodje na razpolaganje že kakih obstoječi ali pa kakih novi delarni, ki se ravno nanovo ustanovi.

Nobena stvar pa bi šolskih delaren po Kranjskem, kjer imamo zanje že mnogo usposobljenih učiteljev, ne pospeševala tako, kakor če bi se zanje odredilo posebno nadzorstvo. To bi se moralo izročiti možu strokovnjaku, a ne za posamezni okraj, ampak za vso deželo. Ta naj bi imel nalog, da bi si na dve leti vsaj po enkrat ogledal vse šolske delarne po deželi, na licu mesta dajal potrebna navodila, pa se tudi vprašal za svet, kod in kakšne delarne naj se osnujejo. Za ta posel bi bil najsposobnejši ravnatelj strokovne šole ali kakšen strokovni učitelj. Na ta način bi prišel enoten red v ta šolski organizem, in šolske delarne bi res dajale narodu tisto korist, ki jo imajo za svoj namen.

Uravnati bi se morale tudi nagrade dotičnim učiteljem. Njih trud bi se jim moral vsaj tako plačevati, kakor se nagraja nadnormalno število učnih ur v zmislu § 5. razglasa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 29. malega travna 1880., št. 737. Doslej tudi v tem oziru ni nobenega določenega postopka.

Znano je tudi, da se je prevesna večina kranjskih učiteljev usposobila za deška ročna dela v učnih tečajih na Dunaju — na Neubauu ali pa v Neu-Lerchenfeldu. Zadnja leta pa so odprli tak učni tečaj tudi v Gradcu. Omogočili pa so to ravno učitelji iz ljubljanske strokovne šole, ki so hodili v Gradec pomagat učiti. V takih razmerah se človek nehoté vpraša: Ali bi ne kazalo učni tečaj za deška ročna dela ustanoviti tudi v Ljubljani, kjer imamo za ta posel toliko usposobljenih učiteljev, da bi nam jih ne bilo treba kakor Gradčanom od drugod naročati?

Tak učni tečaj bi bil kranjskim učiteljem gotovo dostopnejši nego sta graški ali oba dunajska, in večina naših učiteljev bi se za ta posel lahko usposobila potem brez velikih stroškov v domačem deželnem stolnem mestu.

S tem pa nimam v mislih, da bi kranjskim učiteljem še v prihodnje odsvetaval hoditi na Dunaj. Kranjski deželni odbor in kranjska hranilnica sta se ravno tistim učiteljem, ki so zahajali v rokotvorne učne tečaje v državno prestolnico, zadnja leta izkazovala res kot veledušna podpornika. In ako je tudi le malo izmed teh učiteljev pozneje doma odprlo šolske delarne, denar vendarle ni bil zavržen; zakaj na Dunaju se človek že veliko nauči, ako samo po mestu hodi z odprtimi očmi. Veliki Dunaj s svojimi bogatimi zbirkami, zavodi in stavbami mora vsakemu pametnemu in dovzetnemu človeku razširiti duševno obzorje.

Po tem dolgem okolišu se vrnimo spet na ferdinandejsko šolo. Ko hodi človek po tem starem, mračnem poslopju, se nehote vpraša, kako je to, da ljudski šoli tako naklonjena in prijazna velikomestna občina Gradec more trpeti, da hodijo otroci v šolo v poslopje, ki je gotovo za vsak drug namen pripravnejše nego za ljudsko šolo. Na to vprašanje dobimo odgovor, da kakor vsako veliko občino, tako tudi graško tarejo ogromni izdatki za ljudsko šolstvo. Ker je mesto razdeljeno v šolske okoliše, bi morala občina, ko bi hotela namesto ferdinandejske šole postaviti novo poslopje, to spet sezidati v starem mestu. Da bi dobila primerno stavbišče, bi morala odkupiti nekoliko hiš; to in vrhutega nova stavba pa bi stalo ogromno vsoto denarja. Teh izdatkov je pa občino strah in tako si pomaga z nekdanjim starim samostanom, kakor smo si v Ljubljani pomagali z redutnim poslopjem, kjer bi bila gotovo še dandanes nastanjena mestna dekliska osemrazrednica, ko bi ga ne bil razrušil potres. . .

(Dalje prih.)

XXX. občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva“.

I. Predsednikov nagovor.

Dne 28. grudna m. l. se je vršil ob prav mnogobrojni udeležbi 30. občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva“. Društveni predsednik, g. Juraj Režek, je prisotne tako-le ogovoril:

Slavni zbor!

V prijetno in častno dolžnost mi je, da Vas, dragi gospodje tovariši, ob ti priliki pozdravim v imenu društvenega odbora, kar tem rajši storim in s toliko večjim veseljem, ker Vas vidim zbrane v tolikem številu. Zato pozdravljeni, prav srčno in iskreno pozdravljeni ob današnjem zborovanju! Vaša mnogobrojna udeležba — in to se vrši že lepo vrsto let — mi je veselo znamenje in jasen dokaz, da se učiteljstvo naše zaveda dolžnosti svojih napram našemu društvu in s tem tudi do samega sebe. In prav je tako! Saj se vendar to naše društvo, odkar obstoji, poteza le za blaginjo učiteljstva in za razvoj narodnega našega šolstva. In uprav letošnje leto mora ostati v tem pogledu začrtano z debelimi črkami v zgodovini tridesetletnega obstanka našega društva, zakaj vse, kar se je vršilo tekom minulega leta pred našimi očmi tako v izboljšanje našega materijelnega stanja kakor v povzdigo stanovskega ugleda našega, se je vršilo po inicijativi in pod vodstvom našega društva. Izboljšale so se nam — četudi ne še v toliki meri, kakor smo si želeli in kakor nam to gre po napornem delu, študijah in socialnem našem stališču — naše plače, k čemur je največ sililo in delalo naše društvo. Javna in iskrena zahvala pa gre tudi vsem onim faktorjem, ki so nas pri tem tako vztrajno in drage volje podpirali. Srčna jim hvala za to!

Drugi prevažen in preimeniten dogodek tega leta pa je bil zlati vladarski jubilej presvetlega cesarja našega, ob kateri priliki se je priredil povodom X. glavne skupščine naše „Zaveze“ veliki „jubilejski koncert“, kar vse se je spočelo in tako izborna izvedlo po skrbi in delu našega društva. Ob ti priliki nam je priskočil v pomoč in nas podprl s svetom in dejanjem naš velezaslužni mestni župan, preblagorodni g. Ivan Hribar, za kar bodi

temu vrlemu rodoljubi in iskrenemu prijatelju našemu tudi še na tem mestu izrečena naša najiskrenejša zahvala. In kako se ne bi veselili tega zgodovinsko-redkega in veselega dogodka v življenju ljubljenega vladarja ravno mi slovenski učitelji? Saj se imamo ravno Njegovemu Veličanstvu zahvaliti za preporod in obstanek svoj, in naše narodno šolstvo se je počelo prav razvijati šele od tedaj, ko je presvetli cesar potrdil novi šolski zakon. In da bi postavili svojim naslednikom trajen znak hvaležnosti svoje do predobrega in velikega dobrotnika svojega, smo zbrali lepo vsoto za dijaško učiteljsko ustanovo, ki bode nosila z Najvišjim dovoljenjem ime premilega vladarja našega, katera se bode ob praznovanju tridesetletnega obstanka našega društva prihodnje leto izročila na slovesen način „Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta“. Tako bode naše društvo še posebej prav po blagi želji milega vladarja najlepše obhajalo zlati Njegov vladarski jubilej.

To srčno naše veselje pa je zagrenila prežalostna vest, ki se je bliskoma razširila po vsi širni Avstriji, da je kruta morivčeva roka zabolila eno najblažjih in najplemenitejših src, srce naše preblage cesarice Elizabete. Vso težo hudega udarca in globoke boli so z iskreno ljubljanim vladarjem občutili vsi stanovi raznih narodov starodavne naše Avstrije, posebno pa še mi slovenski učitelji, katerim je Njegovo Veličanstvo najmogočnejši zaščitnik in najboljši oče. Obrnimo torej tudi danes v duhu svoje oči v iskreni ljubezni do Najvišjega prestola in zakličimo Njegovemu Veličanstvu trikratni: Slava! slava! slava!

2. Tajnikovo poročilo.

Tajnik, g. E. Gangl, je poročal o društvenem delovanju tako-le:

Slavni zbor!

Zapalo je večnosti devetindvajseto leto življenja „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“, in društveni odbor, ki ste ga počastili z zaupanjem na lanskem občnem zboru, kateri se je vršil na tem prostoru dne 28. grudna 1897. l., stoji danes pred vami, da vam položi račun o svojem delovanju.

To delovanje odborovo je pravzaprav tistim členom „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“, ki gledajo z zanimanjem njega razvitek in napredek in ki z gmotno in duševno podporo ter z iskreno vnemo skrbe, da naše društvo čim lepše procvita, že docela znano, saj so bili sklepi njegovi objavljeni v društvenem glasilu „Učiteljskem Tovarišu“, a izvrševanje teh sklepov je znak, da se je odbor skušal vsekdar izkazati vrednega onega zaupanja, s katerim ste mu izročili društveno vodstvo pred enim letom. Poudarjati moram precej sedaj, da se je v preteklem društvenem letu lepo kazala vzajemnost in kolegijalnost med člani našega društva, da so ti krepko podpirali društveni odbor pri vseh njegovih nakanah in početjih in da si je društveni odbor resno prizadeval, da po slabih svojih močeh zadovolji čestite člene našega društva, da — kakor zahteva § 1. društvenih pravil — „duševno podpira slovensko ljudsko šolstvo.“

Ta krepka duševna podpora je bil slovenskemu ljudskemu šolstvu „Učiteljski Tovariš“, ki je od preteklega novega leta naprej izhajal v povečani obliki po trikrat na mesec. Koliko zlatega časa, koliko napornega dela in koliko denarnih žrtev je stalo to izdajanje društvenega glasila, o tem bi najlažje govorila g. urednik in g. uprav-

nik, ki jima sodi najtoplejše priznanje, najlepša zahvala, da je mogel društveni odbor tako vztrajno izvrševati glavni namen svojega bitja in žitja. Menim torej, da lahko z mirno vestjo izreče današnji občni zbor tema najdelavnejšima členoma društvenega odbora zaslužno pohvalo — saj drugega plačila tako nimata!

Kakor smo lansko leto stali ob tem času in na tem prostoru razcepljeni v dva tabora, tako mi govori slutnja, da so se polegli viharji nasprotstva in neprijateljstva, in da stoji slovensko učiteljstvo kranjsko lepo združeno v veliko telo, ki si zajamči z odločnim, imponujočim delom v bodočih dneh še lepšo, še pravičnejšo bodočnost nego mu je sedanjost!

Društveni odbor je imel v preteklem letu enajst sej in sicer I. dne 28. grudna 1897., II. dne 22. prosinca, III. dne 10. svečna, IV. dne 3. sušca, V. dne 5. vel. travna, VI. dne 26. vel. travna, VII. dne 28. vel. travna, VIII. dne 11. rženega cveta, IX. dne 27. kimovca, X. dne 13. vinotoka in XI. dne 15. grudna.

Pri prvi seji se je konstituiral društveni odbor. Ker ni mogel zaradi oddaljenosti od Ljubljane zopet prevzeti predsedništva gosp. Janko Likar, je izvolil odbor svojim predsednikom Jurja Režka, podpredsednikom Janka Likarja, tajništvo je prevzel Engelbert Gangl, blagajništvo in upravnništvo Frančišek Črnagoj, uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ Jakob Dimnik, odborniki pa so ostali Luka Jelenc, Lovro Letnar, Ivan Krulec in Anton Razinger. Pregledovavci računov so bili v preteklem letu gg. Anton Javoršek, Maks Josin in Karel Rožanc.

Precej po izvolitvi se je poprijel društveni odbor akcije za izboljšanje našega gmotnega stanja. Ves njegov veliki trud je kolikor toliko dostojno in pravično poplačan s tem, da je visoki deželni zbor kranjski v XVI. seji dne 26. svečna l. l. sprejel enoglasno predloge finančnega odseka, s katerimi je pal dotedanji krivični krajevni zistem ter se je uvel z novim zakonom pravičnejši osebni status. Pri ti seji se je jasno pokazalo, da so vse tri stranke deželnega zbora kranjskega in visoka vlada z radostjo pozdravile povišanje plač ljudskemu učiteljstvu. S posebnim veseljem moram pa poudarjati, da se je od vseh strani naglašala važnost ljudskega šolstva ter uspešno in vzorno delovanje kranjskega ljudskega učiteljstva na polju narodne prosvete. Da smo si pa priborili toliko ugleda, zaupanja in spoštovanja med kranjskimi deželnimi poslanci, je to zasluga naše stanovske zavesti, marljivosti in medsebojnega spoštovanja.

Po regulaciji učiteljskih plač se je poklonila deputacija iz odbora „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ onim faktorjem — kakor je to svojedobno poročal „Učiteljski Tovariš“ — ki so si stekli največ zaslug za izboljšanje našega gmotnega stanja ter jim je izrekla za njih trud in dobrohotnost, ki so ju kazali ob ureditvi našega materialnega stanja, zahvalo.

Toda naše gmotne razmere niso še danes take, da bi smeli držati križema rok, temveč bo treba napeti v bodoče vse sile, da spravimo gmotno stanje kranjskega ljudskošolskega učiteljstva v soglasje z gmotnim stanjem državnih uradnikov XI., X. in IX. plačilnega razreda. Pred vsem bo treba delovati na to, da se pravično uredi naš pokojninski zakon in da se dostojno povišajo petletnice. Društveni odbor, ki ga boste danes izvolili, bo se moral torej precej poprijeti z vso odločnostjo dela, da spravi to stvar pred visoki deželni zbor ter tako pomaga

kranjskemu ljudskemu učiteljstvu do ugodnejšega gmotnega stanja!

Temu novemu odboru bo treba predložiti visokemu deželnemu zboru kranjskemu tudi spomenico o preosnovi, oziroma odpravi ponavljavne šole, katera spomenica je že sestavljena, in treba mu bo razmišljati vprašanje o učiteljski denarni zadrugi, kar ni mogel sedanji odbor spričo premnogega posla še doslej končati.

Drugo velevažno, veletežavno delo je bila prireditelj slavnosti desetletnice „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“, odnosno praznovanja petdesetletnice vladanja Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. Odbor „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ je sicer namerjal prirediti slavnost, s katero naj bi praznovalo „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ samo zase zlati cesarjev jubilej, kar priča oklic, priobčen v „Učiteljskem Tovarišu“ dne 20. svečna l. l. A z oklicem, priobčenim v „Učiteljskem Tovarišu“ dne 20. rženega cveta l. l., je odbor ta svoj sklep razveljavil ter po tehtnem razmišljanju sklenil, da ne kaže našemu društvu količkaj pažnje, zanimanja ali sijaja jemati dični „Zavezi slovenskih učiteljskih društev“, ki je namerjala praznovati dne 1. in 2. velikega srpana t. l. v Ljubljani svojo desetletnico in petdesetletnico cesarjevega preslavnega vladanja. Naš odbor se je zatorej prekrstil v ljubljanski krajevni odbor ter vse, kar je že zasnoval v svoje slavljenje cesarjevega jubileja, obrnil v prid in čast „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“. Na povabilo odborovo so pristopili ljubljanskemu krajevnemu odboru, katerega častno predsedstvo je prevzel blagorodni gospod župan ljubljanski Ivan Hribar, gospodične Emilja Gusl, Marija Wessner in Friderika Kon-schegg ter gg. Jakob Furlan, Alojzij Kecelj in Avgust Kleč. Tem damam in gospodom izrekam na tem mestu za njih uspešno in požrtvovalno sodelovanje najsrčnejšo zahvalo!

Kolikega pomena za slovensko učiteljstvo je bil ta sestanek slovenskega učiteljstva v tistih slavnostnih dneh v beli Ljubljani, ki je tako presrečno sprejela drage goste ter zastopnike in zastopnice hrvaškega in češkega učiteljstva, o tem mi ni treba več govoriti, ker to vsak dobro ve in toplo čuti. Rečem samo, da najsi ni bil gmotni uspeh te impozantne manifestacije slovenskega učiteljstva najpovoljnejši, vendar nje morališki uspeh je nad vse sijajen in v neminljivo čast slovenskemu učiteljstvu — znak naše stanovske zavednosti, naše vztrajne delavnosti in naše žilave življenske sile. To so radostno priznali naši prijatelji in neprijatelji, to je odločno poudarjalo vse slovensko, pa tudi češko, hrvaško in celo nemško časopisje.

Društveni odbor se je poklonil po svojem odposlanstvu novemu knezoškofu ljubljanskemu, dr. Antonu Bonaventuri Jegliču, ki se je pokazal velikega prijatelja slovenskega učiteljstva ter veledušnega podpornika njegovih podjetij; izrekel je sožalje potem deželnega predsedništva povodom žalostne smrti cesarice Elizabete ter globoko vdanost in najsrčnejše čestitke ob petdesetletnici cesarjevega vladanja.

Dne 11. vel. srpana je odkrilo naše društvo s pomočjo kamniškega učiteljskega društva v Zalogu spominsko ploščo prezasluznemu učitelju slovenskemu Mateju Močniku ter je začelo v zadnjem času nabirati darove za spominsko ploščo, ki jo namerja postaviti v spomin vrlemu in odločnemu učitelju Frančišku Govekarju.

V preteklem letu je priredil odbor dva društvena večera: dne 3. listopada in 27. grudnia.

O drugem društvenem delovanju bodo poročali v naslednjih točkah dnevnega reda drugi gospodje poročevalci.

To je torej v širokih konturah poročilo o delovanju odbora „Slovenskega učiteljskega društva“, katero naj izvoli vzeti slavni občni zbor blagohotno na znanje. (Odobranje.)

3. Blagajnikovo poročilo.

Društveni blagajnik, g. Fr. Črnagoj, je poročal:
Veledenjeni zbor!

Zopet stojimo ob sklepu upravnega leta „Slovenskega učiteljskega društva“ in ž njim „Učiteljskega Tovariša“. Kot bivšemu blagajniku in upravniku našega šolskega lista mi je dana naloga, da Vam razkažem gmotno stanje našega društva. Rad, prerad bi Vam pokazal prav ugoden zaključek naših računov, žal — da to ni mogoče! Akoravno ni gmotno stanje našega lista obupno, vendar pa ni veselo, ker bi bilo lahko preugodno!

Listu svojemu smo povečali v tekočem letu obliko ter pomnožili izdajo: mesto dvakrat na mesec, izhaja trikrat. S tem so se pa pomnožili tudi stroški za celo tretjino, niso se pa v tem razmerju pomnožili tudi dohodki. Res, da se je zvišala listova naročnina od 3 na 4 gld., a tu je vendar list prepoceni za 50 kr., kar nanese pri 600 naročnikih celih 300 gld.

Vrhu tega pa so plačevali naročniki največ po 3 gld. ne pa po 4 gld., ker plačujejo večinoma naknadno, in uplačila niso torej v nikakem razmerju s stroški.

Slednjič pa smo imeli letos tudi izvanrednih stroškov — da omenim samo letošnje slavnostno zborovanje in koncert. To nam je vzelo 218 gld. 39 kr. — Res, da dobimo to pozneje povrnjeno — kakor nam je od merodajnih stani zagotovljeno — vendar nam je pa letos računati s tem zneskom kot z rednim stroškom.

Pa vse bi še šlo, in pokazati bi imeli koncem leta vendar še precej velika aktiva, ko bi le naši stanovski tovariši storili svojo dolžnost. Res da premnogi teh naročnikov-dolžnikov trpi s svojo družino le trpko bedo, ki je kriva, da ne zmore niti teh goldinarjev za — stanovski list!

Gospoda, saj nas vse črevelj žuli tudi še po našem izboljšanju! Kako pa naj učitelj četudi s 7—800 gld. pa s kopico družine stanu primerno živi, pa izpolnuje vse, kar se v socialnem oziru od njega zahteva! Pomislili naj bi to isti, ki imajo plače na tisoče, pa jim še zmanjkuje za potrebščine!

Toda, tovariši, stanovske dolžnosti naj nam bodo prve — in eno teh si zapišimo na čelo: ne zapustimo svojega lista, ki živi in se bori edino za nas! — Kje bi še bili brez odločnega lista!

Mnogo naročnikov pa je vendar v polnem pomenu besede brezbriznih. Pomislite: 83 naročnikov ima dati „Učit. Tovarišu“ — 975 gld. Vsem tem se mora z novim letom list ustaviti, kakor bi priporočal, da se naroči novemu blagajniku, naj bi ustavil list tudi vsem onim, ki so z naročnino za 2 leti na dolgu, pa ne črhnejo ne „bev ne mev“, kako bo s plačilom.

Kako naj tudi plačajo pozneje znesek 10—15 gld., ako ne zmorejo sproti 4 gld.? Da bi se pa ti zneski iztirjavali tožbenim potom — tega menda naše društvo nikdar ne bode storilo, razen če pride v konkurs. Da,

vrhutega so taki, ki „Tovariša“ že leta in leta ne plačajo, pa vendar hočejo imeti vedno prvo besedo.

Preden vam podam končno sliko blagajniškega stanja, mi dovolite še nekaj.

Pred 2 letoma sem prevzel blagajništvo pač proti svoji volji in le radi razmer, ki so to od mene zahtevale. Smelo rečem, da sem ves ta čas storil mnogo tlake, ker znesek 60 gld. pač ne more priti vpoštev niti za pota, ki sem jih imel za društvene posle z Barja v Ljubljano. Kje pa je „poparija“, upravnništvo, in koliko posla pa skrbi nalaga blagajnica, to ve ceniti samo tisti, ki je kdaj stokal pod enakim bremenom.

Pa vse to bi se preneslo tiho, ko bi le ne bilo poleg tega požreti še toliko trpkih!

Gospoda, če se Vam tolikrat pripeti pomota, se li meni ne more in ne sme? — Saj so redke pomote,

mogoče pa so — in če so, potem bi bilo treba potrpljenja z menoj — saj imam poleg tega tudi še kaj drugega posla.

Zato, tovariši — prosim vas, da se pri volitvi novega odbora ozirate na te razmere, pa volite v odbor odbornika, ki bi ta posel tudi prevzel. Jaz bi tega ne mogel več storiti.

Da se odpravijo pomote, zato sem si naložil pa tudi delo, da izkazujem naročnikom vsa njihova uplačila na ovitkih takoj sproti — pa še skupno koncem leta.

Vseh plačujočih naročnikov je danes 607, brezplačnih 63, skupaj 670. Tiskalo se je lista: 1. in 2. številke v 900, 3. številke 850, dalje pa v 730 iztisih.

Dajal se je list pa tudi brezplačno četrtletnikom tukajšnjega učiteljišča.

R a č u n

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ za leto 1898.

Dohodki		Stroški	
Naročniki „Tovariša“ so plačali	1642 45 gld.	Primanjkljaj iz leta 1896	10 09 gld.
Inserati	38 55 „	Tisk „Tovariša“, 4 kvartali (od 1./1. 1898 do 31./12. 1898)	1131 — „
Knjige, ki jih je društvo izdalo	474 „	Upravnništvo: Pošta, odpravnina (številka à 1 gld.), nagrade upravniku, uredniku, souredniku (skupno 170) popir in druge potrebščine uredništva in upravnništva	532 46 „
Obresti poštne hranilnice za l. 1897	0 95 „	Izvanredni stroški: slavnostno zborovanje in koncert 218 39 gld., Ciril-Methodovi družbi 3. obr. 25 gld., društvena soba 21 70 gld., udnina Zavezci 5 gld., solski muzej 10 gld., udnina „Slovenski Matici“, „Planinskemu društvu“ in raznoteri manjši stroški	315 74 „
Obresti mestne hranilnice do 30./6. 1898	33 53 „	Vsota	1989 29 gld.
Vsota	1720 22 gld.	Ako se primerjajo dohodki s stroški	1720 22 „
Primanjkljaj	269 07 „	Primanjkljaj	269 07 gld.
	1989 29 gld.		
Društvo pa ima dobiti od naročnikov: za prejšnja leta	754 50 gld.		
za tekoče leto	1322 75 „		
za inserate in uradne razpise	128 — „		
	2205 25 gld.		
Društvo ima v zalogi društvenih knjig za	266 16 „		
Vkup	2471 41 gld.		

Kulturne slike s Kranjskega.

Spisal Jos. Ciperle.

28. Turški boji.

Ni moj namen, da opisujem natančno vse turške boje po Kranjskem. Ti boji so bili opisani že jako obširno večkrat v slovenskem jeziku. To je pa skoro tudi edini predmet, ki se je obdelaval in opeval obširneje pri nas. Junaška doba našega naroda je čas turških bojev. Tu se je pokazalo celemu svetu, kaka je klena sila je tičala v našem narodu. Leto za letom boj z najkrvoločnejšim vragom, marsikatero leto celo po večkrat; narod se je krčil in krčil, a pogubil se ni. Še danes stoji, še danes se bori, pač ne več proti Turčinu, ki ga je naskakoval radi vere, ampak proti onim, ki naskokujejo njega narodnost.

Gotovo je bilo več jekla v krvi naših pradedov nego ga je v naši. Mnogo silneje so se protivili turškemu meču, nego se naš današnji rod protivi tujim narodnostim. Hvalimo Boga, da ni bilo takrat kemičnega vina, žganja in cikoriije. Te tri snovi so spridile dandanes narodu okus, želodec, kri in telo. V času pristnega vina je mahal

Slovenec hrabro po turških glavah; sedaj v času žganja in cikoriije mahne le še semtertja po glavi svojega brata Slovenca. Bog zna, kako okoren bi bil, ako bi mu bile na razpolago zopet turške črepinje. Bog zna, ako bi jih razbil tudi toliko, kolikor jih je nekoč. Saj vidimo, kako neroden je naš narod v narodnostnem boju. Kjer ima dobre voditelje, tam je kaj uspeha; kjer jih pa ni, tam se pa ne izogne nevarnosti. Veseli bodimo pa, da je današnji Turek sam vesel, da ima mir pred drugimi narodi, da gre rakovo pot dan za dnevom vse, kar si je priboril v teku stoletij.

Nad tristo let je nadlegoval Turek kranjsko deželo. Prvič je pridivil leta 1408., in zadnjič se je pridivila turška druhal leta 1736. — Dne 9. oktobra 1408 so obiskali Metliko in Črnomelj. Prebivavci teh krajev jih niso bili nič kaj veseli. Saj pa tudi niso prišli iz tega namena, da si ogledajo lepo Dolenjsko stran, ali da pokušijo izvrstno metliško vino, zakaj Turek ne pije vina, posebno če ga nima. Prišli so le iz tega vzroka, da se prepričajo, imajo li Metličani trde pesti ali ne; obenem so pa hoteli tudi videti, ali so metliške in črnomeljske hiše varne pred požarom. No, takrat so se presvedočili, da so pesti Metličanov precej trde, toda dado se vendar